

[Jimmy Stahr]

samfundssystemet, at ændringer i uddannelsessystemet kun kan tænkes i forbindelse med en total ændring af samfundet.

I sin yderste konsekvens fører det første synspunkt til skolens totale isolation og i virkeligheden til en absurd knægtelse af friheden i uddannelsessystemet.

Det andet udsagn fører meget let til opgivelse af enhver nytænkning inden for uddannelsessystemet og til afståelse fra nødvendige reformer.

Jeg synes, at U 90 på en god måde gør op med begge disse synspunkter og specielt i kapitel 8 om kvalificering og socialisering får sagt nogle væsentlige ord om disse begreber. Man skal ikke opholde sig mange minutter i en skole eller på en anden uddannelsesinstitution for at opleve, at der sker en påvirkning. Denne påvirkning sker dels i forbindelse med indlæringen, altså kvalificeringen, dels i det meget vigtige samvær, som finder sted i frikvarterer og pauser. Denne sidste del af socialiseringen er for øvrigt noget, man sjældent lægger vægt på; når kanonerne køres frem, er det altid mod den del af socialiseringen, der sker i forholdet mellem lærer og elev.

For mig at se skal den opdragelse, som finder sted i skolen, være en naturlig forlængelse af den opdragelse, der finder sted i hjemmene. Alene af den grund mener socialdemokratiet, at samarbejdet mellem skole og hjem må udbygges i videst muligt omfang. Fornægtelse af påvirkning og socialisering kan meget let føre til benægtelse af de eksisterende tilstande, og derved forbliver de skjulte læreplaner, som omtales i U 90, skjulte og umulige at studere.

Jeg synes, det ville være en god begyndelse på U 90s planlægningsfunktion, hvis vi kunne blive enige om, at al undervisning er en vekselvirkning mellem kvalificering og socialisering. Derved kan der skabes en hæderlig debat om mål og midler i skolen og på uddannelsessteder, og denne debat bør finde sted decentralt.

Jeg har endvidere bemærket i den hidtidige debat, at forskellige politikere kunne opregne nogle tabuområder, som skolen skulle vige uden om: det traditionelle kønsrollemønster har været nævnt, seksualmønsteret og vore traditionelle retsbegreber har også været fremme.

Socialdemokratiet kan ikke være med til at rejse stopsignaler her. Hvis en klasse, f. eks. i samtidsorientering, undrer sig over og stiller spørgsmål om det rimelige i, at arbejdsmand Petersen dårlig nok kan få politiet til at optage rapport om tyveriet af en knallert, han er afhængig af til arbejdskørsel, mens et bankkup til 5.000 kr. kan udløse hektisk politiaktivitet i seks politikredse, finder jeg det ikke mærkeligt eller forkert. Jeg tror, samfundet har de bedste muligheder for at overleve og blive bedre, hvis vi sætter spørgsmålstegn.

Socialdemokratiet mener ligesom flertallet i CUR, at en stor del af disse holdnings-spørgsmål skal diskuteres og løses på lokalt plan med deltagelse af forældre, lærere og elever.

Men der er et andet punkt, som U 90 også peger på, og som vi fra overordnet hold bliver nødt til at beskæftige os med, det er spørgsmålet om lighed i uddannelsen. Vi er nået et stykke vej med hensyn til lighed, men der mangler stadig en meget vigtig del. Den kan sættes til ca. 25 pct. af befolkningen, som den uddannelsesmæssige restgruppe udgør.

Udgangspunktet har hidtil for mange været sætningen: alle skal have lige muligheder for uddannelse. Denne sætning kan bruges et langt stykke hen ad vejen, men hvis vi skal gennemføre ligheden i uddannelsen, må sætningen have en fortsættelse i stil med: og der må derfor gives de svageste ekstra muligheder. Skønt vi i de sidste 20 år har gjort en stor indsats for de svagere i uddannelsessystemet, har vi kun fået nedbragt den uddannelsesmæssige restgruppe med nogle få procent. Der er god grund til at tro, som det også fremgår af U 90, at et menneskes sociale baggrund i høj grad bestemmer uddannelsen og dermed den senere indtjening. Lav løn er kædet sammen med fysisk og psykisk belastende arbejde, vantrivsel, nedslidning og ringe tryghed i ansættelsen. Lav løn er årsag til dårlige boligforhold og ringe muligheder for at få udbytte af fritiden. Belastende levevilkår gør det vanskeligere at overskue samfundets sociale støttemuligheder og at sikre børnene baggrund for og støtte til at få en uddannelse, og derved er de dårligst uddannede kommet ind i en ond cirkel.

Uddannelsessystemet har ikke alene ansvaret for restgruppen, men uddannelsessy-